

La Veu de Tortosa

SETMANARI REGIONALISTE

«VERGONYA ETERNA A AQUELLS QUE DESPRECIAN SON IDIOMA ALABAN LO DELS ALTRES». — Dante.

Exposició de quadros Pintures de 'n Serveto

En l'acreditat y elegant establiment de mobles dels senyors Fills de Bonaventura Sans hem vist exposats alguns quadros deguts al pincell de nostre amic y company Antoni Serveto.

Aquestes produccions, ademés de la franca execució que distingeix á son autor, nos están revelant lo concepte de la bellesa y coneixement dels efectes de llum y colorit que ha alcançat nostre paysá en el estudi de la naturalesa, que 's un dó que no te preu en un artista que no necessita acudir als pobres recursos d'aqueix modernisme ridicol sense art ni estètica, allunyat dels sabis preceptistes y pintors que formen ab sas produccions la brillant escola d'Espanya, á la que no escauhen totes aqueixes concepcions modernistes, anèmiques y mancadas de vida. Educat Serveto en los preceptes del Art clàsich compren la naturalesa tal com la compregueren nostres millors paysatjistes, sense adaptar-se per res del mon á les ridicoles formes plástiques que no s'en van mes enllá dels sentits.

Ab aquest modo de sentir y de pensar res té d'estrany que, jove encara, l'admiessim com á vell. Perxó ha pogut desenvoldrer sos coneixements de la manera que li ha donat la gana; veyentlo un dia immortalisant los misteris de la Religió en les bóvedes del temple y menjar, despres, ab armónica barreja, lo mateix la pintura mural que la composició històrica, lo mateix la pintura de género que 'l paysatje: com de igual modo traduheix los efectes de la naturalesa que 'ls variats colors de la mar. Pinta y dibuixa; aquesta es la gran habilitat de nostre artista.

En aquesta petita Exposició es precisament ahont se veu lo geni de Serveto.

Si busquem les gradacions del color, l'ambient y la tonalitat la trobarém en lo paysatje, qu' exposa, de la *Casa de campo* de Madrid. Té un primer terme qu' encanta, una boscuria qu' atrau y un cel hermosissim, quina transparència ens recorda la difícil facilitat en que 's combinen los nuvols. Aquesta producció valenta y franca, es una de les millors de son autor. L' estudi del terreno es tan real y verdader, que, Serveto fent de Haes, ha sapigut sorprendrer la naturalesa en totes les seves manifestacions envejables.

N' hi ha un altre, representant un

hostal de la carretera del Prado, que apesar de no esser mes qu' un fragment abozetat, d' un gran quadro, l' estudi de llum qu'en ell hi juga y la frescor de qu'está saturat ens recorda la escola de Teniers. L'ístima que baix d' aquell parral no hi haigun dos ó tres personas jugant ó bevent... Aleshores, l' efecte seria complet.

Entrant ara á un altre ordre de pintura ens ocuparem dels dos plats qu' alli exposa ab lo retrato de nostre volgut amic En Emili Fumadó y 'l de la seva senyera esposa. Lo primer, d' un paregut inimitable, té tots los brios del Greco, pero decau en sentit moderniste. Lo segon, es més fresch, més natural, mes bonich, mes franch... mes clàsich. Pareix que al mirarlo nostra vista vagi buscant les obres d' en Madrazo, d' aquest ilustre pintor á qu' l' Art modern tants progressos li deu.

Damunt de dos caballets, recolsades sobre dos damassos verds, s'hi veuhen, també dos aquareles inmillorables. La una es una vista de la plasseta del Palau y l'altra la fatxada de la *Olivera* de nostra Seu; les dos están pintades de nit, predominant, com es de suposar, la claror de la lluna. Una y altra demostren les aptituts de Serveto en aquest género de pintura, tan difícil com compromès. Son dos obres admirables y dignes d' un estudi especial, tant per l' armonia dels colors com per l' estudi atrevit de la perspectiva, sobretot aquesta, ja que degut á les degradacions dels cossos podem veurer al fondo del quadro resplandir la lluna per entre 'ls archs gòtics del claustre de nostra Seu.

Completen dita Exposició dos marines de les platjes de l' Ampolla. Son les dos tan expontanies y transparents que Serveto pot repetir lo que li digné l' Urgell á un amic seu al preguntarli com s' ho arreglava para ferho tan bé:

—*Suco 'l pincell á la mar..... y pinto.*

Francesch Mestre y Noè.

Tortosa, Mars de 1901.

La llengua catalana á les iglesies

La imposició, per una banda, y la novelat, per altra, engendraren la mania castellanófila qu' ha anat introduintse en tots els ordres de la vida social de Catalunya, fins en les iglesies, ahont, més que en lloch, deuriam de saixirnos de totes les modes y aficions que son causa de distracció é impedei-

xen lo reculliment degut á la devoció verdadera y profit esperitual de les nostres ànimes.

Y, ben mirat, ateses totes les causes que actuaren en la decadencia del nostre esperit nacional, no es estrany.

Mentres la bella fisonomia de la personalitat catalana s' estrefeya, les parts essencials d' eixa fesonomia—que en el ordre rel-igiós es la senzillesa d' esperit—s' anavan revistint y reformant d' elements exòtics al nostre caràcter, defallit més que de res per la imposició y la novelat, afalagadora.

Desde aleshores, ab un poble que 's cuydava més de la forma que de la realitat, no 's podia pas servir en ses festes rel-igioses l'esperit senzill dels nostres antepassats: forçosament esdevenia un esperit lleuger y enlluernador que 's decantava á convertir els actes rel-igiosos, festes hont els sentits hi poguessen cercar plaer y goig, y, sen aixis, en consecuencia, la nostra llengua que no és de formes sinó del cór, tenia d' esser foragitada pel ús de la parla castellana que, per sa novelat y sonores clàusules ens embadoca y 'ns deix ab un pam de nas, pera despres no recordarnos may més de lo que ha passat per la nostra imaginació.

Y de les festes, aqueixa dèria, aná prenguent peu en les novenes y demés devocións particulars, eixint, allavors, aquell mare-magnum de devocionaris molt beñ escrits, uns, molt devots y elegants, altres, pera 'l poble castellá; los quals invadiren les mans de les persones piadoses del nostre poble, engendrantloshi una devoció ficticia, recelosa, lleugera y més arrelada en la imaginació que en el cor. Per xó diu, més que bé, l' eminent Prelat vigatá: jo també t' asseguro que les devocións castellanés no ajuden de cap manera ni contribueixen á produir aquella pietat expansiva, alegre, senzilla y popular.

Per lo tant, creyém que es del tot necessari, si 'ls Párrocos volen treballar ab ver fruyt pels seus feligresos, que arreenconen d' una vegada á la llengua castellana de llurs iglesies. Y, aixó, no ho diém per antegonismes á la llengua castellana, no; nosaltres la estimém y fins ens agrada; pró no en les iglesies, ahont no es lloch á exhibir les formes eloquents é ideals d' un predicador zelós, ni tampoch, pera 'ls fiels, á gozarla; donchs, á les iglesies no s' hi va á gozar, com diuen, malament, la gent de Canarias, qui sempre estant *gozando tal cosa ó tal otra*; si va pera parlar ab Deu y mostrarli les nostres

necessitats y 'ls nostres desitjos, y aixó no 's pot fer d' altra manera, á ferho be, que ab la llengua del cor, dels nostres afectes, que es la catalana, pels catalans, y la castellana, pels castellans.

Mes, esdevé, es veritat, que moltes vegades el poble, degenerat y portat pel esperit d' innovació, reclama als predicadors que ho fassen en castellá, que, segons expressió vulgar, fa més festa. Nosaltres dirém y fém avinent que 'l concili de Trento en la sessió 21, capitol 7, y 'l concili Provincial de Tarragona de 1636 y de 1727 ho prohibeixen.

Tambe á voltes succeheix que l' auditori es un poch il-lustrat (á Barcelona quan se predica en castellá, el poble diu que ho fan pels rics, y quan en catalá, pels pobres) y aleshores diuen que ja hi há motiu de ferho, perque molts l' entenen; pró lo que passa es que l' entenen malament, y fins entenentlo bé creyém que no 's deuen oblidar les paraules del Arquebisbe de Tarragona, el Dr. Vilamitjana: «lo nostre poble ó no enten lo castellá ó l' enten mal y de totes maneres no 'l móu com la llengua que ha aprés dels llavis de la mare.» Notis, també, lo que diu Frá Puigmari, bisbe que fou de Solsona: «Jesucrist volgué que sos apostols tinguessen el dó de llengues, perque les llengües s' acomodessen á les ànimes y no les ànimes á les llengües; y ara vá al revés y per aixó s' hi fa tan poch fruyt en la república cristiana.»

L' infadigable missioner de la nostra terra, el P. Claret, deya que: «predicant en catalá havia convertit y tornat á bon camí á un número extraordinari de cristians, y que predicant en llengua castellana eran comptats los qu' havia lograt que cambiessen, de cor.» Y, per últim, dirém les paraules del esmentat Vilamitjana: «Es molt cert lo que deya un á uns predicadors: Vosaltres predicau en castellá y la gent se condempna en catalá.»

Considerades, donchs, aquestes veritats tan clares en sí y tan trascendentals en llurs consequences, creyém que es més que llogich no transigir may en l' ús de la llengua castellana en les iglesies; puix, si 'l almes, á Madrid, resava lo rosari en catalá, perque li succehia alló qu' hém esmentat d' en Vilamitjana, ¿que hém de fer nosaltres que coneixém poch ó gens el castellá y 'ns trobém dintre catalunya ab una llengua propia que 'ns ha donat Deu?

Y si l' Ilustrissim senyor D. Fran-

cesch Robuster y Sala, Bisbe de Vich pels vols de 1598, predicava sempre en català, fins a ferho davant del mateix Papa y de molts altres Prelats, ¿com los predicadors d' ara no imitarán a aquell célebre Prelat, en tan diferenta ocasió?

Es de rahó, donchs, que no siguem transsígens, com deya lo may prou plorat Dr. Morgades en sa combatuda y magnífica pastoral: «no siguem transsígens en coses que tan de prop atanyen a nostra salvació; en tot lo demás podém acontentarnos, però en la predicació, en la ensenyança de la doctrina cristiana, en les devocions totes que son els camins pera guanyar la vida eterna, no podém permetre que's fassi ab altra llengua qu' ab la nostra, que penetra dins dels nostres cors.»

Alguns, potser, al llegir aqueix article, dirán que nosaltres tot aixó ho fém per la idea catalanista, y que tot ho volém en català y qu' ab aquesta intranzigencia no 's vá en lloch. Nosaltres, que digan lo que vullan, roman-drém en lo mateix: lo predicar en català no es ser catalanista ni res que s' hi assemble: es cumplir ab la obligació y ab vera llógica; y sinó, aqueixos tals, que 's fassen la següent reflexió: Si Jesucrist en comptes de predicar en les riberes del Jordá ho hagués fet en les del Ebre, dieu: en quina llengua ho haguera fet? certament, y sense por d' enganyarnos, podém dir, en la nostra. Ara que 'n treguen la consecuencia.

Per ultim, dirém que lo predicar en castellá es presentar la paraula de Deu disfressada y disfressarse a si mateix el qui predica; aixis ho deya un Rector no molt lluny d' aci Tortosa, qui, quan era per la festa major y no tenia predicador foraster, ho feya ell mateix, pró, pera disfressarse, ho feya en castella; expressió seva.

Fins aci hem defensat l' ús de la llengua propia a les iglesies, per necessitat; ara voldriam defensarho per dignitat, pró ens hem allargat massa y, si Deu ho vol y 'ns ajuda, ho farén un altre dia; mentrestant, per avuy, ens acontentarém en repetir les paraules del Dante, que serveixen de lema al nostre periódich: «Vergonya eterna a aquells que despreciant son idioma alaban lo dels altres».

Jordi Jordà.

Tortosa, Mars de 1901.

ENDEVINA ENDEVINALLA

Fent l' extracte d' un diari madrieny hem disfrutat tant, que 'l mateix goig ens porta a publicar les conclusions que resulten de nostre petit estudi:

En tots los pobles constitucionals la lluyta per un carrech públich revisteix tots els caràcters d' una batalla; en nostre pahis los candidats cauhen sobre l' Estat com si fossen llops famolenchs que 's disputen un anyell.

Vintiquatresenyors han aspirat a aquestos dies de solució de crisi a esser Ministres; trenta sis a Sub-Secretaris y Directors generals; cinch a Governadors de Madrid... A Governadors de provincia 380.... Passaran de dos mil los candidats serios a Diputats minis-

terials.... A mes de siscentos los candidats a Senadors electius, y a mes de trenta los posats en llista pera Senadors vitalicis.

No volém duptar de ningú; pero creyem que seria difícil trobar, entre tanta gent, setze homes verament preparats y utils pera turnar en lo desempenyo de sos departaments en cada partit; difícilissim qu' un home de merit real, dedicat varios anys a una tasca determinada arribi a prepararse pera un departament ministerial....

A Espanya qualsevol s' improvisa pera desempenyar los carrechs mes delicats; no importa que no conegui la marxa de cap organisme; ja n' hi ha prou y massa ab qu' escrigui mitjanament y parli ab descaro, ó siga titol nobiliari ó estigui emparentat ab un polítich de talla.... Tot aixó es fusta a proposit pera modelar un Ministre....

Pera dirigir la cosa pública com a Espanya s' estila qualsevol aprofita pera tot y pot qualsevol desempenyar tots los ministeris. ¿Si tal cosa succeeix en la provisió de les carteres ministerials, que succehirá en los demes alts carrechs y en les importantissimes funcions de Governador de provincia, que deuria esser escola de Ministres y pera 'l que tan necessaris son la cultura, educació social, caràcter y respectabilitat indiscutibles?

A tal punt de decadencia hem arribat que dintre de poch no caldrá anar a la escola ni apendrer a escriurer ni a llegir pera esser Jefe superior de provincia. Naturalment que parlém en tésis general y deixant a salvo totes les excepcions respectables.

Tot aixó naix del fals concepte de l' autoritat governant y de la funció pública y res d' estranyar seria que desde un improvisat Jefe d' Estat fins al cacich mes baix s' arreglessin a son gust les persones que han de representar l' autoritat, escullint les que en dies amarchs foren los tupiners dels collegis electorals. Perxó qualsevol dia ens trobarém ab un Director General sense cap altre merit que 'l d' haver fet votar tots los morts del cementiri.

Y ara nosaltres dihém:

¿Si tota aqueixa conloga de malfeyners no fossen bons per' aixó pera que servien a n' aquest mon?...

Endevina endevinalla.....

Jofre.

Tortosa, Mars, de 1901.

L'estat de siti contra la monarquia

Torném a gosar de las garantias constitucionals: femne ús pera demanar comptes al Govern d' Espanya de cóm ha tractat la única idea política que pot mantenir la integritat y la unitat del país.

El Govern den Silvela, el més inepte dels governs que hem patit, comensá prometentnos reivindicacions pera la terra catalana, y acabá ab aquella táctica tan madrilenya, dient que Catalunya havia prés per oferiments solemnes las paraulas de cortesia y bona educació.

El Govern den Silvela, content y satisfet de la conducta que havia seguit al Catalunya, enviá a en Dato a recullir l' agraiment y l' aplauso; y el nostre poble, sapiguent que las lleys de la cor-

tesia individual no obligan fins al punt de coibir la expressió del pensament; sapiguent que las atencions ab el foraster no han de lligar la llibertat d' exteriorisar la propia conciencia, rebé a n' Dato ab tot y estar sospesas las garantias constitucionals, tal com calia al representant del Govern que enganya, al representant del Govern que menteix contra Catalunya y contra la mateixa Espanya.

Nosaltres, que allavors, com tantas otras vegadas, forem la veu del poble, siguerem la primera victima del Govern.

A la fugida den Dato hi segui l' estat de siti, l' estat de siti contra *La Veu de Catalunya*, y el Govern afegi aqueix desafort, aqueix acte impolítich, a la llarga serie de sos erros.

Y contra la terra catalana, en aqueix temps de defahecció a las institucions monárquicas, en aqueix temps d' indiferencia en que al voltant del trono no s' hi aplega la juventut, ni la institució real es una esperansa, ni una ilusió, ni simbolisa com abans una idea, ni l' ampara la tradició, ni la fé santa, enviá al jefe del Quarto militar de S. M. la Reyna pera exercir la poch simpática missió de reprimir, no al separatisme, ni l' autonomisme, sinó l' amor a Catalunya.

Y a Catalunya entre l' amor a la patria y l' amor al sistema de Govern monárquich, no dumtém pas un moment. Aquesta acció corrossiva que ha sentit en sa ánima nostra patria, que ha omplert de ruinas son enteniment sortirá algun dia a la llum, y es possible que quelcom per ella trontolli y caygui sense que rés l' aguanti, que lo vell y anacrónich no 's sosté per sa propia forsa, sinó per l' amor dels altres.

Els vells y revellits que encara hi creuen en las institucions arcaicas y que han tolerat sinó aplaudit aqueixa acció corrossiva exercida pel jefe del Quarto militar de S. M. la Reyna, veurán, sinó 's moren aviat, com entre ells y nosaltres s' hi estableix una vall: l' indiferencia pera las institucions monárquicas per ells tan fundament sentidas.

Se 'ns ha privat d' estimar públicament la nostra llengua, d' anomenar tant sols a nostra patria, d' esmentar l' escut y la bandera reals de la nostra terra, que son encara quartels del escut y bandera de la Reyna y per els que la Reyna governa sobre nosaltres, y aixó en Silvela ho ha fet servintse del jefe del Quarto militar de S. M. que ve a ser com el bras dret de l' institució real.

Y el poble que no ha de distingir, s' ha fixat en el bras sense mirar si's movia per si sol ó si altre 'l manejava; el poble ha entés lo que devia entendre: que Catalunya davant las concupiscencias dels polítichs no hi te més protector que sa propia forsa.

De la passada tempesta sen podrá treure una ensenyansa; en podrém treurer un exemple nosaltres y els governants d' Espanya.

Nosaltres, l' ensenyansa de que contra 'ls enemichs de la terra, no hi devém oposar més forsa que la propia; contra ells no hi ha més que nosaltres.

Els, si es que poden apendre, la de que després de casi dos anys de suspensió de garantias, després d' un any

d' estat de siti, las cosas tornan a estar ahont estavan, com si aqueix temps no hagués passat.

Sols ha aumentat el número dels que estiman la patria, sols ha aumentat l' amor ab que la estimavan, sols s' han anat encenent en son temple sant las llantias que s' apagavan en el temple vell del idol d' un paganisme ben passat de moda.

(De *La Veu de Catalunya*).

NOTICIES

Nostre patriarcal confrare *La Renaixensa* pública novament, baix de sa capsalera, l' extracte del Manifest de la *Unió Catalanista* del Mars de 1897 el qual tingué que suprimir un any enrera per ordre gubernativa.

També nostre estimat confrare *La Veu de Catalunya*, que ab motiu de la suspensió de les garantias s' havia vist obligada a cambiar el titol baix lo nom de *Diari de Catalunya*, torna avuy a publicarse ab son veritable nom natiu.

Rebin sas respectives radacions nostra mes coral felicitació y Deu fassi que al rependrer la lluyta nostres valents confreres pujan sense cap mena d' entrebanch, marcarnos públicament lo camí que debém seguir al objecte de arribar prompte y d' una manera resolta a nostra somniada reivindicació.

Nostres estimats amichs, l' eminent escultor tortosí Excm. Sr. D. Agustí Querol y D. Manel Porcar y Riudor, ex-Comissari Regi d' Agricultura, han sigut nombrats Cavallers de la Llegió d' Honor per merits contrets a la darrera Expossició Universal de París.

Rebin los nous condecorats nostra mes coral enhorabona.

Abir mori a nostra ciutat victima de llarga y penosa malaltia la virtuosa senyora D.ª Maria de la Cinta Zaragoza, viuda de D. Joseph Vergés y mare de nostres estimats amichs l' erudit Professor de San Lluís D. Joseph y del ilustrat Farmaceutich D. Gerardo.

Les virtuts de la que'n vida fou bona esposa y mare carinyosa, son tantes y tan respectades, que sa mort ha causat veritable sentiment en la ciutat.

L' acte del enterro, seguit de nombros acompañament, ha resultat una veritable manifestació de dol.

LA VEU DE TORTOSA, al associarse al condol de sos afligits fills, germanes y parents, prega a sos llegidors y amichs n' obliden en sas ferventes oracions l' ánima de la difunta.—A. C. S.

Nostre estimat amic, lo distingit Advocat y Professor del Col·legi de Sant Lluís D. Francesch Muñoz del Castillo, ha tingut la pena de veurer espirar a son angelical fillet Pepito.

La certesa de tindre al cel un angelet que pregará per sos pares y germans endolsará l' amargor que embrassa 'l cor de totes les persones de sa afligida familia.

La *Gazeta Oficial* del 5 del actual anuncia la subasta de la carretera d' Beceit a Tortosa.

Molt celebrarém que 's porte a cap la realisació d' aquesta obra important,

que tants beneficis portaria á nostra Ciutat.

Durant l' aiguat del diumenge, va caurer á Uldecona una bona cantitat de calabruixó.

A la iglesia del Seminari segueix lo novenari dedicat al Gloriós Patriarca San Joseph. Los sermons, que predica l' eloquent orador P. Lluch de Sant Joseph, Carmelita Descals, son molt elogiats per la enfervorida concurrencia de fidels qu' assisteix á tant solemnes cults.

Los alumnes del acreditat Col·legi que dirigeix nostre estimat amich y company l' il·lustrat Professor D. Manel Montagut reempdrant lo dijous vinent, l' exercici de tir al blanc.

Aquesta innovació y les escursions científiques que fa molt temps realisen los noys de dit Col·legi, acompanyats de son Director, son una proba de la cultura y avens d' aquet important establiment escolar.

Felicitem al Senyor Montagut y als alumnes que tan agradosamente practiquen aqueixos treballs importants, recomanats per insignes Pedagogos.

Hem rebut un exemplar de *L' Universitat de Lleyda* original de D. Joan Llorens Fàbrega y un altre de l' obra *Los desconocidos. ¿Qué son los religiosos? ¿Qué hacen? ¿Para que sirven?* escrita pel R. P. A. Belanger, de la Companyia de Jesús.

En nostre pròxim número, Deu mediant, ens ocuparem d' aquestos dos llibres, per quin envió donem les gracies mes expressives á sos donadors.

Ha sigut nombrat Governador civil d' aquesta provincia lo senyor D. Francesch Guillermo Melero.

Deu li dongui bon acert en lo desampeny del seu carrech y bona estada á Tarragona.

Dintre de pochos dies quedarà oberta al públich la sucursal del establiment de calsat de nostre amich D. Joan Moreso, instalada al Pont de la pedra, cantonada al carrer del Bonaire.

A la edat de 70 anys ha mort á nostra ciutat la virtuosa senyora D.ª Rosa Canalda, mare politica de nostre amich l' entés menescal D. Joaquim Monserat.

Rebi sa afligida familia la expressió de nostre sentit condol.—R. I. P.

Les fabes, favons y demás llegums que tan enmalalides quedaren á consecuencia dels frets han rebrotat novament mostrant flor abundosa.

Lo Diputat á Corts per Roquetes don Vicens Lopez Puigcerver, ha sigut nombrat Director del Institut Geogràfic y Estadístich.

Segons noticies, varios socis de la *Sociedad Velocipédica* de Tortosa, tracten de fer una excursió á Valencia y un' altra á Barcelona.

La Guardia civil ha posat en coneixement del jutjat que ha aparegut á la vora del riu, partida de Lluneta, terme municipal d' Amposta, lo cadavre d' un home que no ha pogut esser identificat.

ESCCIO RELIGIOSA

SANTS DE LA SETMANA

Diumenge, dia 17, San Patrici.—Dilluns, 18, San Gabriel.—Dimars, 19, **X** San Joseph.—Dimecres, 20, San Aniceto.—Dijous, 21, San Renet.—Divendres, 22, San Deogracias.—Dissapte, 23, Lo Bto. Joseph Oriol.

GOCHOS EN HONOR

DE LA MARE DE DEU DEL LLUCH, VENERÁ EN LA ERMITA DE SANT SALVADOR DE ALSIRA

Tota Alsira, alsant la veu, nos diu, en gran devoció: *Amparéu, Mare de Deu, als fills de esta població.*

Teniu en la montanyeta, que es diu de San Salvador, de la Mare del Senyor una imache molt ben feta, que encara que es chicoteta, es de gran veneració. *Amparéu, etc.*

De Mallorca así arribá la Mare de Deu del Lluch, sinse durla ningun buch, assoles la mar crusá, y en este punt se quedá porque fou de sa elecció. *Amparéu, etc.*

De la flor de taroncher que en Alsira sempre n' hiá, una alfombra perfumá á la Verché li ham de fer, y del últim al primer li dirém esta oració: *Amparéu, etc.*

El que en Alsira ha nascut, y en Alsira s' ha criat, per el Pare Sant Bernat amparat sempre ha sigut; però en Vos, Mare, ha tingut el escut de protecció. *Amparéu, etc.*

El malalt que desde el llit la salut vos demaná, el remey pronte encontrá pera el cos y el esperit. Y als vostres peus, agrait, repetix esta espresió. *Amparéu, etc.*

Feu vos, Reyna poderosa, que no falte pá al pobret, vestit al que tinga fret, y al poble fé relichosa. Y eviteumos, carinyosa al Chúquer la inundasió. *Amparéu, etc.*

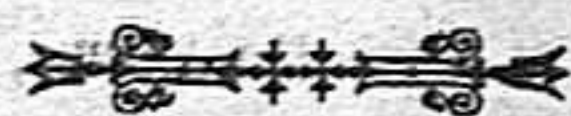
De la pesta y tempestat llibertéu als fills de Alsira; y al que llunt de así suspira no el dexéu abandonat, ya que ho han acreditat, en més de alguna ocasió. *Amparéu, etc.*

Conserveumos en la fé, que heretarem dels antichs, y de tots els enemichs, lliberteumos vos tambe: feu que no pergam la fé de la santa Relichó. *Amparéu, etc.*

Lliureumos en esta vida de les llengües inferna's, y de tots els pichors mals de la guerra malaída; y después per despedida, doneumos la salvasió. *Amparéu, etc.*

Desde el vostre trono d' or reyna del cel, benvolguda, doneumos favor y achuda en este món que fa por; y al poble que os dona el cor doneuli la bendisió. *Amparéu, etc.*

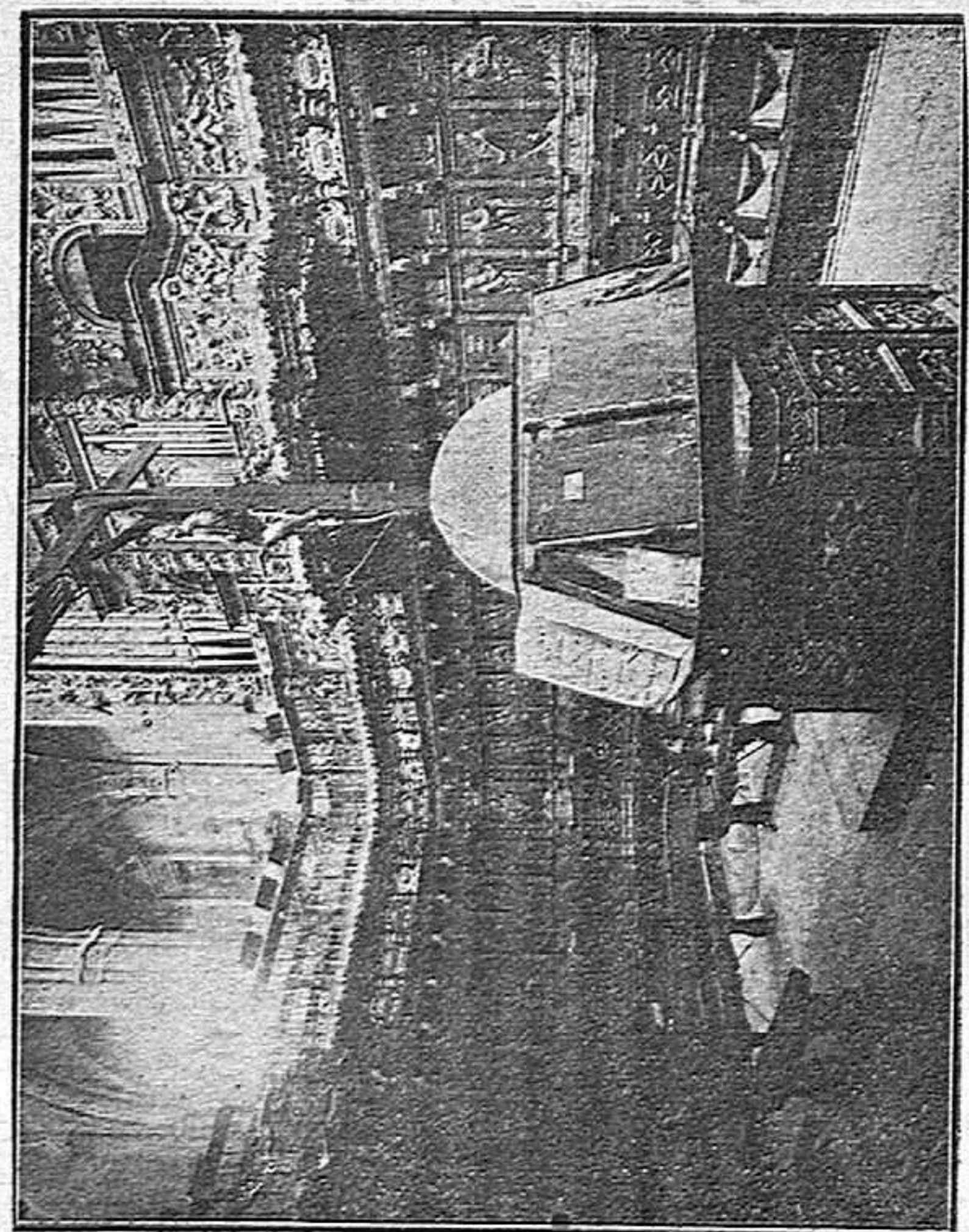
Tota Alsira, alsant la veu, vos diu en gran devoció: *Amparéu Mare de Deu, als fills de esta població.*

SEU DE TORTOSA — ALTAR MAJOR

Lo retaule del Altar Major está format d' un poliptich de requadros bisantins. Segons la tradició, durant les guerres de la Reconquista va servir d' oratori al Comte Berenguer IV, qui 'l regalá á nostra ciutat un cop aquesta va quedar lliure dels alarbs.

Probablement va conservar sa primitiva forma hasta darrers del sigle XIII ó principis del XIV en quina época degué embellirse ab lo graciós detall que cobeja la imatge de la Santissima Verge y ab la cresteria y chapitellets gòtics que li serveixen de coronament.

LO CHOR DE LA SEU DE TORTOSA

PRIMAVERA Y AMOR

(A PUNTE)

Tot reverdia y s' enflocava de bó y millor ab l' arribada del bon temps.

Lo jardí, aquell jardí gran y espayós, mal endressat y plé d' euras entremaliadas que per tot arreu s' atrapan, sense una mí que las fes anar per bon camí, donchs es més atractivola la natura quan la mí del home no hi tafaneja, tot s' omplia d' ufanosa verdor y prenia hermosíssim aspecte.

Al extrém del caminal ombrivol, lo reixat d' entrada, cobert á bossins d' antich rovell sech y aferrat, anava tapantse de fullas que una *caputxina* hi entrellasa a per sos ferros.

L' herbey s' aixeriba encatífant la terra fresca, y, entremitj, las flayrosas violetas, trayent com vergonyidas sa disimulada flor, escampavan dolssíssimas aromas.

Los dos enamorats miravan encisats aquell esclat sublim de la natura, sentint en son cor una dolsa emoció d' inexplicable goig que 'ls atreya un á l' altre...

En aqest temps, cap al cayent de la tarde, en mitj de la profunda quietut del paissaje y gosant de las hermosuras d' aquell jardí plé d' encisos, ¡cóm se sent de dolsa y armoniosa la remor d' un bes d' amor...!

—M' estimas?—va fer ell.

Ella se 'l mirá amorosida... Lo sol ponent illuminá d' esquillentas aquell rostro hermós, y s' hauria dit que era ella la regina del amor puríssim, en son palau de flors, sostrejat per la inmensa volta del cel blau.

Aixís li semblá á son enamorat y la coroná d' acacia y llessamí...

¡Cóm s' hi destacava 'l cabell d' or de sa estimada empresonat per la garlanda hermosa!

Es cert que ella la portava ab la magestat d' una reyna...

—Y tú quina ofrena 'm fas—digué ell abressantla.

Ella somrigué dolssament, y, cullint un bon manat de violas, las hi oferí.

—Quina aroma més gran deixan y tan petitas com son las violas!

—Aixís es mon amor—digué ella.—Es gran, inmens, y tot te cabuda en lo meu cor.

—Donchs en mostra del amor que 'm portas guardaré sempre més aquestas flors.

—Oh, no!—respongué ella.—No n' es pas mostra, que mon amor será etern y las flors se marceixen com tot se marceix y 's passa; que darrera el bon temps l' hivern arriba, mentres que mon amor no té fi... Lo goig de la natura que are fruhim no es perdurable; lo goig del amor que disfrutém es etern...—

Cap al cayent de la tarde, enmitj de la profunda quietut del paissatge, ¡cóm se sent de dolsa y armoniosa la remor d' un bes d' amor!...

Joseph M. Folch y Torres.

BATXILLERÍAS

L' ART ENTRE 'LS AMERICANS

Als Estats-Units, malgrat el carácter positivista d' aquella terra, lluny de te-

nirse al art com una manifestació intelectual, deslligada per complert de tots els demás ordres de la vida social, se 'l considera d' una gran influencia sobre l' individu, bona ó dolenta, segons els casos.

Ab aixó no hi ha res que dir, perquè es una idea justa, però 'ls yanquis tenen una manera molt original d' aplicarlas als efectes práctichs que.. francament, si no haguessin estat més encertats en la estrategia desenrollada contra la nostra marina en el combat de Santiago, potser el «Colón» hauria pogut substituir al «Carlos V» y no 'ns hauriam vist en l' afront de no tenir representació més ó menys *flotante* als funerals de la Reyna Victoria.

Donchs; com devam, la comissió inspectora d' Instrucció pública de Nova York, ha privat á las escolas, academias y altres institucions públicas del ram, l' exposició de reproduccions d' una pila d' obras célebres per trobarhi un sis ó ás que, á judici de l' esmentada entitat, las fa poch recomanables pels fins morals ó sociològichs.

Entre las obras colocadas en aquet index civil hi figura l' «Adoration», den Coorege, porque l' assumpto podria ser agraviatori pels jueus.

Ja veuen qu' es susceptibilitat, però, ab tot, aquellas rahons no arriban, ni de molt, á esser de *tant pes* com las que han posat en interdicte las reproduccions de la Venus de Milo.

¡Admirintse! La prohibicio s' ha fundat en la falta de brassos de la célebre esculptura, falta que, segons dictamen de la esmentada comissió, vol simbolisar la supremacia de la bellesa sobre 'l treball manual.

Després dirán que no hi ha ningú que fili més prim que las aranyas.

Un Batxiller.

PASSA-TEMPS

JEROGLIFICH COMPRIMIT

DEU

$\frac{1}{2} + \frac{1}{2}$

CHARADES RÁPIDAS

La primera es animal; segona, nota musical; tercera article. Tot, nom d' home.

TARJETA

P. Rocamora y Roca-masoni

MOMPOO

Ab aquestas lletras formar lo nom y apellidos d' un mal-lograt poeta espanyol.

Les solucions al número próxim.

SOLUCIONS AL NUMERO ANTERIOR

Al jeroqlifich: *La mar com més té, més brama.*

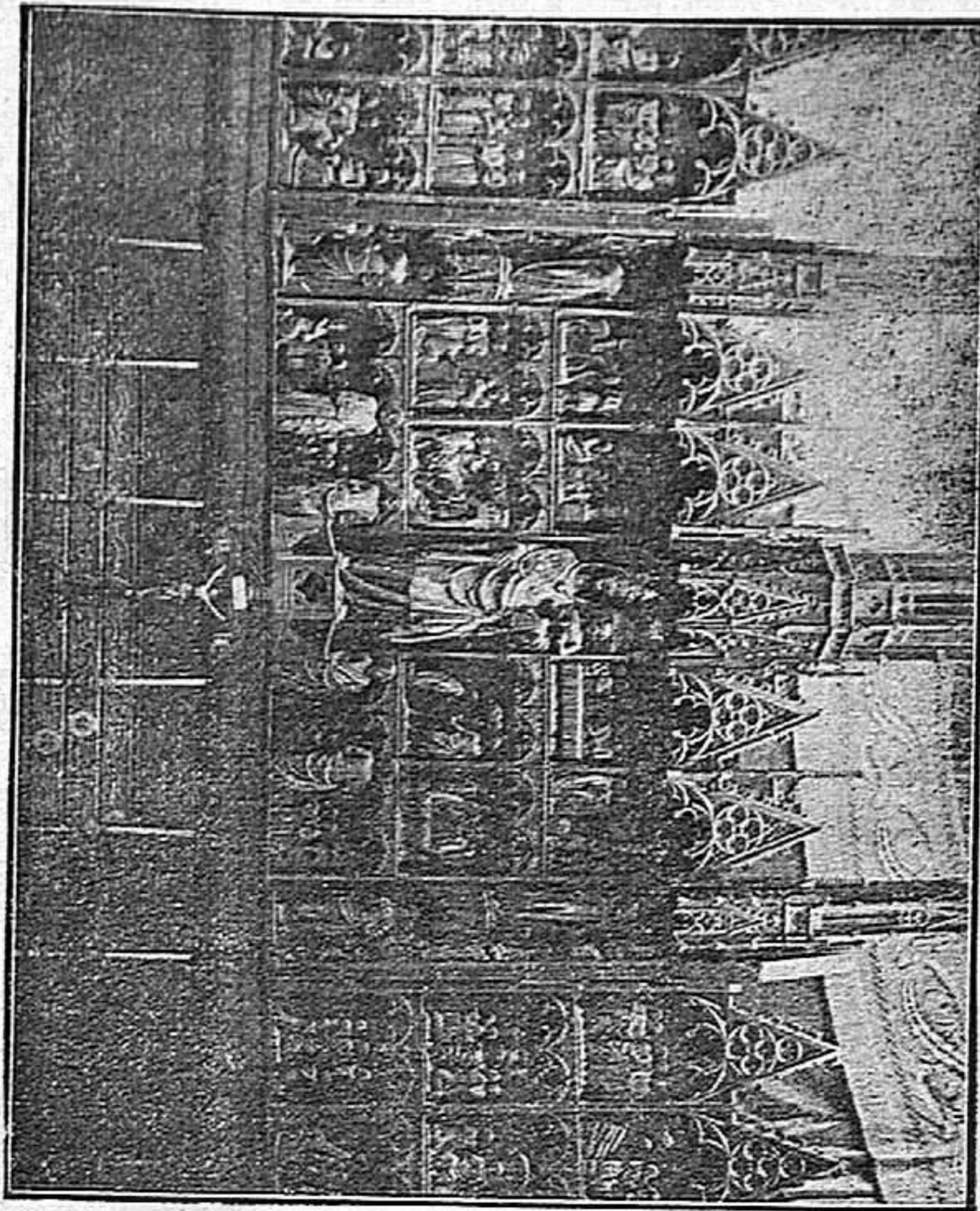
A la charada rápida: *Camallob.*

A la tarjeta: LA VEU DE TORTOSA.

Al intringulis: *Garrofé.*

Manel Toga Munt.

Imp. de E. Cantero. San Blay. 31. Tortosa.

ALTAR MAJOR

LO CHOR DE LA SEU DE TORTOSA

Dos ordres de cadires rodejen los tres parets del interior. Les de la part alta, que formen un cos d' arquitectura ab columnes corinties, son notabilíssimes y d' un gust mes delicat que les de la part baixa. Mentres aquestes no tenen altra cosa de particular que la bellesa de sa construcció, les superiors acusen una forma mes elegant y severa, destacanse, en cada una d' elles, la estatua de

un Sant, de baix-rellen, primorosament esculpit. Totes aquestes cadires, adornos y esculturas son de roure y perteneixen á la millor época del Renaixement, aixís com lo grandió fustol que aixeca al mitj del Chor. Son autor, Cristofol de Salamanca, lo va comensar en 1583 y 'l va acabar l' any 1593.